

SAMNANGER KOMMUNE

Vedlegg til reglement for
kommunestyret, formannskapet, naturutvalet og kontrollutvalet

Reglar og rutinar for vurdering av gildskap ved handsaming av politiske saker

Vedteke av kommunestyret 22.02.2018

Utgangspunktet for vurdering av gildskap er reglane i [kapittel II i forvaltningslova](#) og [§ 40.3 i kommunelova](#).

Generelt:

Folkevalde må sjekka saklista/møteinnkallinga i god tid før møtet (normalt så snart som mogleg etter at møteinnkallinga/sakspapira er sendt ut), og sjå om det skal opp saker som ein kan vera ugild i. Dersom den folkevalde trur at han/ho kan vera ugild i ei sak, må han/ho så snart som mogleg melda frå om dette til sørvissenteret (på e-post til postmottak@samnanger.kommune.no). Sørvissenteret vil om nødvendig leggja spørsmålet fram for rådmannen og ordføraren/utvalsleiaren for nærmere vurdering, slik at det kan takast stilling til om det skal kallast inn varamedlem. Den folkevalde må i meldinga til sørvissenteret kort beskriva kva saka gjeld og kvifor han/ho meiner dette kan føra til ugildskap.

Det er høve for folkevalde til å ta opp spørsmål både om eigen og andre folkevalde sin gildskap i ei sak. Dersom ein folkevald før møtet melder inn spørsmål om ein annan folkevald sin gildskap, vil sørvissenteret om nødvendig ta kontakt med den folkevalde som spørsmålet gjeld, for å få informasjon. Sørvissenteret vil då opplysa til den folkevalde kven som har stilt spørsmål om gildskaper hennar/hans.

Folkevalde har òg høve til å ta opp spørsmål om gildskap i møtet, men det er ønskeleg at slike spørsmål i størst mogleg grad er varsla til sørvissenteret før møtet, jf. avsnittet ovanfor.

Ordføraren/utvalsleiaren har også ansvar for sjølv å overveia om nokon av medlemmene kan vera ugilde i sak/saker som skal opp i møtet, og plikt til å få kalla inn varamedlemmer for medlemmer som ein må rekna med vil måtte fråtre som ugilde. Jf. side 384 i kommentarutgåve til kommunelova (Overå/Bernt, Kommuneforlaget, 6. utgåve 2014).

Spørsmålet om ugildskap vert avgjort av det aktuelle folkevalde organet før saka vert teken opp til handsaming.

Automatisk ugildskap etter forvaltningslova § 6 første ledd:

Du er automatisk ugild dersom du:

1. Sjølv er part i saka. I så fall beskriv til sørvissenteret *kvifor* du vurderer deg som part i saka.
2. Er i slekt eller svogerskap med ein part i opp- eller nedstigande linje eller i sidelinje så nær som søsken. Beskriv i så fall til sørvissenteret kva tilknytning du har til personen og kvifor du vurderer vedkomande som part i saka.
3. Er eller har vore gift med eller er forlova med eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til ein part i saka. Beskriv i så fall til sørvissenteret kva tilknytning du har til personen og kvifor du vurderer vedkomande som part i saka.
4. Opptrer eller har opptrådt som oppnevnt verge eller fullmektig (for eksempel advokat) for ein part i saka etter at saka begynte. Beskriv i så fall til sørvissenteret kva tilknytning du har til personen og kvifor du vurderer vedkomande som part i saka.
5. Er leiar eller har leiande stilling i, eller er fast medlem av styret eller bedriftsforsamling

for eit selskap, stifting, foreining el.l. som er part i saka. Beskriv i så fall til sørvissenteret kva *rolle du har*, kva *selskapsform* foretaket har og *kvifor du vurderer* foretaket som part saka. (NB: dersom du utfører tenester eller arbeid for eit selskap som er fullt ut offentleg eigd og dette selskapet, åleine eller saman med andre tilsvarande selskap eller det offentlege, fullt ut eig selskapet som er part i saka - utløyser det ikkje automatisk ugildskap!)

Part i saka er person, selskap, organisasjon eller liknande som ei avgjerd rettar seg mot eller som saka elles direkte gjeld.

Ugildskap etter forvaltningslova § 6 andre ledd ("andre særegne forhold")

Du kan verta vurdert som ugild etter § 6 andre ledd dersom du eller nokon du har nær personlig tilknytning til har særleg *fordel, tap eller ulempe* avhengig av utfallet i saka. Dette gjeld i første rekke økonomisk, men kan òg vera i form av godvilje, «anseelse» og anna. Her må det gjerast ei skjønnsmessig vurdering, og det er då viktig at det ligg føre nok opplysningar til at vurderinga kan gjerast. Det må gjevast tilstrekkeleg informasjon om eiga tilknytning og kva type fordel/tap/ulempe det gjeld, slik at vurderinga kan gjerast.

NB: Den skjønnsmessige vurderinga etter § 6 andre ledd skal ikkje overprøva dei klare grensene som er sette i § 6 første ledd. **Eksempel:** Dersom du er søskenbarn til ein part er du ikkje ugild med mindre det ligg føre andre forhold *utover* det at du er søskenbarn.

Nokre eksempel på vurdering av «andre særegne forhold»:

1. Du er ikkje ugild om du som folkevald er *medlem av interessegruppe* eller liknande, og har formidla eit spesielt syn i saka. (Du vert ikkje ugild av å vera politisk «forutinntatt» og politisk aktiv i forkant.)
2. Dersom du ikkje er direkte part i saka, men *har klageadgang* (for eksempel nabo), kan du være ugild (etter § 6 andre ledd) dersom du «*har særleg personlig fordel, tap eller ulempe avhengig av utfallet i saka*». Har du *levert ein klage* er du imidlertid automatisk ugild (etter § 6 første ledd), fordi du då er blitt part i saka.
3. *Fordelar eller ulemper som gjeld større grupper* gir ikkje automatisk ugildskap. Dette gjeld for eksempel om du bur i eit område der utviklingsplanar kan gje fordelar eller ulemper for alle bebuarane. Dersom du har *spesielle* fordelar eller ulemper (som dei andre i gruppa ikkje har), kan du vurderast som ugild etter § 6 andre ledd. Er du direkte formell part i saka vil du vera ugild etter § 6 første ledd.
4. Er du medlem eller varamedlem i styre for eit *kommunalt foretak* som er part i saka, er du *ikkje ugild* ifølgje § 6 første ledd punkt e. Det må då vera andre forhold der du «*har særlig personlig fordel, tap eller ulempe avhengig av utfallet i saken*» som eventuelt gjer deg ugild.
5. Er du *varamedlem i eit styre* som er part i saka er du ikkje ugild slik faste styremedlemmer er (§ 6 første ledd punkt e) med mindre du har møtt ved styret si handsaming av den aktuelle saka. Då er du å rekna som styremedlem og vil være ugild. Dersom du som varamedlem har møtt jamnleg i styret vil du vurderast som ugild etter § 6 andre ledd – «*andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet*».
6. Er du *medlem i representantskap, generalforsamling eller andre eigarorgan* på vegner av Samnanger kommune er du *ikkje* ugild etter § 6 første ledd. Då representerer du

eigar (Samnanger kommune) og ikkje selskapet, i motsetning til om du er styremedlem. Det må då vera andre forhold der du «*har særleg personlig fordel, tap eller ulempe avhengig av utfallet i saken*» som eventuelt gjer deg ugild etter § 6 andre ledd.

7. Har du i jobben din vore *rådgiver for part i saka* vil du normalt vera ugild etter § 6 andre ledd («*andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet*»). Du vert imidlertid ikkje ugild om part i saka er kunde hos firmaet du jobbar i, med mindre kunden er så stor at det har vesentlig betydning for firmaet, eller at du har direkte personlig/økonomisk fordel/ulempe av utfallet i saka. Dersom du i ei tidligare stilling har vore rådgjevar for part i saka, men har skifta arbeidsgjevar når saka kjem til handsaming, vil du kunne vera ugild.
8. Du vert ikkje ugild ved å kombinera dei ulike bestemmelsane i § 6 første ledd. For eksempel vert du ikkje ugild om du er gift med medlem i styre for selskap som er part i saka eller dersom broren din er fullmektig for part i saka. Det må då vera andre forhold som vert vurdert etter § 6 andre ledd, for eksempel dersom du sjølv eller ein du har nær personlig tilknytning til har særleg fordel/tap av eit bestemt utfall i saka.

Spesielt om ugildskap etter kommunelova § 40.3

[Kommunelova § 40.3](#) har reglar som vedkjem gildskap i kommunal forvaltning. Her er nokre eksempel som kan vera aktuelle for folkevalde i kommunen:

1. Du er ikkje ugild ved val til offentlege tillitsverv eller ved fastsetting av godtgjersle o.l. for slike verv.
2. Gjeld kommunalt tilsette: Du er ugild dersom du som tilsett i kommunen har delteke i førebuingar til saka. Denne regelen gjeld imidlertid ikkje ved handsaming av årsbudsjett, økonomiplan, kommuneplan, regional planstrategi og regionalplan.
3. I heilt spesielle tilfelle kan det oppstå ugildskap ved handsaming av klage på enkeltvedtak. Du er ugild dersom du har vore med å treffa vedtaket det vert klaga på.

Om kommunelova § 40.4 - fritak for å delta under handsaminga av ei sak

Det kan oppstå tilfelle der ein folkevald ber om å verta fritaken frå å vera med i handsaminga av ei sak, sjølv om vedkomande ikkje er ugild. Kommunelova § 40.4 opnar for at vedkomande organ kan fritta eit medlem frå å delta ved handsaminga av ei sak når han eller ho ber om det før saka blir teken opp til handsaming, og vektige personlege grunnar tilseier dette.

Det går fram på side 21 i [Kommunal- og regionaldepartementet sin veileidar om habilitet i kommunar og fylkeskommunar](#) at bakgrunnen for denne regelen er at sjølv om det ikkje ligg føre ugildskapsgrunn, kan det oppstå situasjonar der det vil medføre ei personleg belastning for ein folkevald å delta ved handsaminga av ei sak. Departementet understrekar at fritaksadgangen etter § 40.4 skal brukast med varsemd, og at regelen ikkje må praktiserast på ein måte som set til side dei grunnleggjande reglane i kommunelova om møteplikt (§ 40.1) og plikta til å røysta ved avstemmingar (§ 40.3). I kommentarutgåve til kommunelova (Overå/Bernt, Kommuneforlaget, 6. utgåve 2014, side 391) vert det òg peika på at reint politiske omsyn eller problem i forhold til veljargrupper eller eige parti ikkje i seg sjølv vil kunne tena som grunnlag for fritak etter § 40.4.